

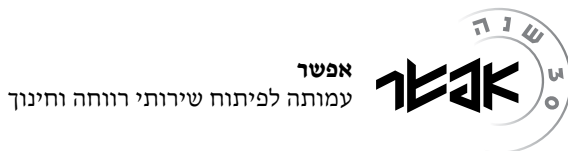
מכגש

לעבודה חינוכית-סוציאלית

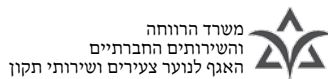
כרך כ"ג • גיליון 41

תמוז תשע"ה – יוני 2015

יוצא לאור על ידי:

בשיתוף עם:

סקירות ספרים

שירותי רווחה בעידן של הפרטה: מדיניות ויישומה

עורכים: מאיר חובב ומלי שחורי-ביטון

ירושלים: כרמל וקשת, 2014 (284 עמודים)

אבי רמות

כותרת הספר, "שירותי רווחה בעידן של הפרטה: מדיניות ויישומה", מעוררת ציפיות רבות אצל ראשי עמותות ועובדיהן, מנהלי תכניות ואחרים. לציפייה זו מוסיפה לא מעט ההקדמה מאירת העיניים של ד"ר ניסן לימור, אחד מבכירי המומחים היום לנושא המגזר השלישי בישראל. ההקדמה מרמזת שהספר מתכוון לנגוע בסוגיות מרכזיות, כמו: מהות הקשר הישיר בין מממן לצרכני השירות, מהות הרגולציה ומהות ההתקשרויות בין הרגולטור למספק השירות.

המאמר הראשון, שאותו כתבו מאיר חובב ותמר אלון, ובו השניים הדגימו בשיטתיות ובריהטות את הסוגיות הקשורות בהפרטת שירות רווחה מסוים (עמותת "קשת"), כתוב כפרק בספר לימוד. מבנהו פשוט וברור, הניסוח אובייקטיבי וקל לקריאה, והחשוב ביותר – יש בו תת-פרק המציין את התובנות בנוגע להפרטת שירות רווחה וההשלכות לעתיד. לטעמי, מדובר בפרק לימוד איכותי בתחום המנהל הציבורי.

המאמר השני, שנכתב על ידי ראובן דרבסי, כלכלן חברתי בעל ניסיון רב בניהול עמותות, הוא פרק בהבנת התפעול הכלכלי של עמותה בתקופת הפרטה. דרבסי, שהיה בעצמו מנכ"ל של עמותה מספר שנים, שילב במאמרו קווים רעיוניים כלכליים רלוונטיים עם דברים שלמד מהשטח בתקופת היותו כלכלן במשרד הרווחה, וכאמור, מנכ"ל של עמותה. מאמר זה, בהצטרפו אל המאמר הקודם, משלים את הבנת הקורא בנוגע למהות ההפרטה של שירותי רווחה. שניהם "מציירים" סביבה ארגונית חדשה שבה פועלים הארגונים ללא מטרת רווח, מתמודדים עם סימני השאלה סביב המושג "ללא כוונת רווח" ויוצרים נתיבי חשיבה חדשים בתחום זה.

המאמר הבא, "שיתוף פעולה ארגוני בפיתוח שירות לנוער וצעירים בסיכון: המודל של סחל"ב", מדבר אף הוא על סוגיה ארגונית חשובה – שיתוף פעולה בין ארגונים, אך זו איננה קשורה בהכרח לסוגיית ההפרטה של שירותי הרווחה. המודל המוצג במאמר זה הוא מעניין כשלעצמו ונותן תמונה ברורה ומובנת על מהותם של קשרי שיתוף בין ארגונים, כולל הרגולטור. לעתים נראה כי החומר מפורט מדי, אך ככזה הוא יכול לשמש פרק לימוד יסודי ביחסים האמביוולנטיים במידה ניכרת הכרוכים בקשרים

בין-ארגוניים, תוך שימת דגש על יחסים בין ארגון שירות לרגולטור שלו. גם מאמר זה מסתיים בתת-פרק של תובנות, המלצות וסיכום.

מכאן ואילך, הספר מביא מאמרים ומחקרים שאין כל קשר ביניהם לבין הפרטת שירותי רווחה, ולפחות מבחינה זו, הוא אינו מגשים את הציפיות. עם זאת, שבעת המאמרים הבאים נוגעים כולם בנושאים חשובים ומרכזיים מאוד בתחום הטיפול בעבריינות. מחקר המעקב אחר בוגרי המרכז לטיפול בעברייני מין בקהילה נותן לא מעט חומר למחשבה, לא רק לנו, הקוראים, אלא למוסדות החוק והמשפט. לדעתי, תוצאות מחקר המעקב הם מפתיעים עבור קוראים שאינם עוסקים בתחום זה באופן שוטף, גם אם הם חלק מקהיליית נותני שירותי רווחה. השאלות של יעילות הטיפול, יעילות הענישה ושאלות נוספות עולות כאן בעצמה רבה, גם ללא פרשנות מרחיבה של הממצאים.

מרשים במיוחד המאמר שכתבה נעמה זאבי ריבלין על "סלעית", ובו סקירה טובה מאוד של ההיבטים המרכזיים של תופעת הזנות. המידע והניתוח המובאים במאמר זה מאפשרים יותר מהצצה חטופה לעולם מורכב וקשה. הכותבת ניתחה במקצועיות את פרויקט "סלעית" ואת תרומתו האפשרית והמיוחדת לחילוף נערות מחיים של אומללות ואלימות. הנושא של סחר בבני אדם מוצא את ביטויו בשני מאמרים המתמקדים במקלטים לקרבנות סחר זה; שניהם מספקים מידע רב וכוללים ניתוחים חדים, והם ללא ספק בעלי ערך מוסף לתחום ספציפי זה. נראה לי כי המידע במאמרים אלו יהיה חדש לרבים מהקוראים הפוטנציאליים של הספר, היות ותופעת הסחר בבני אדם, כמו הזנות, גם היא נושא שצץ מדי פעם בתקשורת ואז נעלם לזמן רב, עד האירוע הבא בנושא שהתקשורת מוצאת בו עניין.

לסיכום, מדובר באסופת מאמרים טובים ומלמדים. גם המאמרים העיוניים וגם הדיווחים על המחקרים מוגשים בצורה עניינית, ברורה ומושכת. רובם יכולים בהחלט לשמש כחומר לימודי בעל ערך לסטודנטים, מרצים ועובדים בשטח, כולל ברמות ניהול של שירותי רווחה. עם זאת, הספר מכיל שלושה חלקים שונים: דיון בהפרטת שירותי רווחה, שיתוף פעולה בין-ארגוני ומחקרי הערכה על שירותים איכותיים בתחום הטיפול בעבריינות. אפשר למצוא חוט מקשר כלשהו בין דיון בנושא ההפרטה לנושא שיתוף הפעולה הבין-ארגוני, אך המאמרים האחרים נראים כלא שייכים וכתחום מקצועי נפרד.

אני מבקש להדגיש שכאדם המעורה בתחום הרווחה, נהייתי מאוד לקרוא את כל המאמרים וללמוד מכולם, אבל כאמור, כותרת הספר מעלה ציפיות המתגשמות רק בחלקן.